
Kodavere Pärimuskeskuse mõttetalgud

Ranna rahvamajas 16.01.2026

Mõttetalgute kava

- Tagasivaade Kodavere Pärimuskeskuse arengukavale aastate 2021-2024 kohta: mis õnnestus ja mis mitte?
- E-kirja teel laekunud ettepanekute tutvustamine
- Ühine arutelu järgmise 3 aasta (lühem perspektiiv) ja 7 aasta (pikem perspektiiv) tegevussuundade teemal
- Jooksvad teemad

Tagasivaade keskuse arengukavale 2021-2024 (1)

MISSIOON

Väärtustame Kodavere **piirkonna inimesi ja nende lugusid**, et hoida järjepidevust ning pakkuda kindlustunnet.

VISIOON

Oleme Kodavere **paikkondliku identiteedi** hoidmise ja väärtustamise keskus. Kõnetame oma mitmekülgse tegevusega nii kohalikke kogukonnaliikmeid kui ka külalisi.

VÄÄRTUSED

Väärtustame **minevikku** – hindame ja hoiame au sees pärandit ning traditsioone.

Vaatame **tulevikku** – usume, et tuleviku probleemide lahendamisel on abi mineviku tundmisest.

Loome **olevikus** – otsime loovaid lahendusi nüüd ja praegu, sest tegutseme ennekõike tänaste inimeste jaoks.

Hoiame **tasakaalu** traditsioonide ja uuenduslikkuse vahel.

Tagasivaade keskuse arengukavale 2021-2024 (2)

2024. aastaks on Kodavere Pärimuskeskus:

- Peipsiääre vallas ja Eestis laiemalt hästi tuntud ja hinnatud külastuskeskus.
- Aidanud teha Kodavere murraku avalikus ruumis nähtavaks ja kuuldavaks.
- Tegus ja hästi toimiv, koostööle orienteeritud organisatsioon. Meil on aastaringset vähemalt üks täistööajaga töötaja. Oleme hooajal 5 päeval nädalas avatud.

Need eesmärgid on täidetud osaliselt – oleme saanud küll tuntust juurde, kuid pärimusmatkad pole plaanitud populaarsust saavutanud; kodavare keel on kindlasti rohkem pildil kui oli 5 aastat tagasi; aastaringset täiskohaga töötajat meil pole, kuid möödunud aastal olime hooajal 5 päeva nädalas avatud. Liikmeid on lisandunud selle ajaga 10.

Tagasivaade keskuse arengukavale 2021-2024 (3)

Arengukavas on lähemalt lahti kirjutatud 3 fookusteemat ning nendega seotud tegevused ja mõõdikud:

- Kodavere keel
- Inimesed ja loodus
- Organisatsioon

Tagasivaade keskuse arengukavale 2021-2024 (4)

Kodavere keel

- Vallalehes on keeleraasukesed järjepidevalt ilmunud (v.a. lünk sellel suvel), Kodavere keele FB grupis pole aga nõnda palju postitusi (25 postitust aastas) ilmunud; + / -
- Keelekooli sessioonid on iga-aastaselt toimunud, kuid ilmselt on vaja formaati uuendada ja korraldada tunde erineva keeleoskusega huvilistele; ++
- Kodavere keelt populariseerivaid avalikke sündmusi on järjepidevalt korraldatud; 2024. aasta laulupidu oluline kordaminek; lastelaagrid kogunud populaarsust; keelekohviku formaati võiks edasi arendada; +
- Audiovisuaalseid õppevahendeid valminud pole, kuid üles on võetud ja veebi pandud laulupeo kontsert ja lastelaagrite etteasted; - / +
- Kodaverekeelseid uudised pole ERR-i jõudnud; kuid pärimuskeskus on kaasa aidanud Pala noorte podcast'i Kaugen külän käivitamisele; - / +

Tagasivaade keskuse arengukavale 2021-2024 (5)

Inimesed ja loodus

- Pärimusmatkade formaat pole kavandatult käima läinud ja need pole soovitud populaarsust saavutanud; kooliga on koostöö toimunud muul viisil, nt pärimusringi vahendusel; - / +
- Pala bussijaam on tuunitud maamärgiks, kuid hoonesse pärimuspaiku tutvustavad väljapanekut pole loodud; + / -
- Jalgrattalaenuutust pole keskuse juurde loodud; -
- Kogukonnaköögi projekt pole käivitunud; -
- Uusi näitusi on keskusse loodud, millest osa jäänud püsinäitusteks; postkontori poolt pole näitusepinnana kasutusele võetud ja kuraatoriprogrammi pole loodud; + / -
- Keskuse aastane küllastajate hulk pole kavandatud numbrini jõudnud ning suunatud turundustegevust pole toimunud; -

Tagasivaade keskuse arengukavale 2021-2024 (6)

Organisatsioon

- Pärimuskeskusele on lisandunud 10 uut liiget, kellest u pooled on noored; igakuised ringkirju on saadetud ja üldkoosolekud on toimunud; +
- Pärimuskeskus oli 2025. aastal suvekuudel avatud 5 päeva nädalas, olemas on noored inimesed, kes soovivad suvel keskkuses tööl olla; +
- Aastaringset täiskoormusega töökohta pole keskuse juurde loodud; 2025. aastal suvest on olnud palgal projektijuht 0,4 koormusega; planeeritud omatulu pole teenitud; -- / +
- Igakuised sündmused keskkuses või keskuse korraldusel on järjepidevalt toimunud; +++
- Kihelkonnapäeva pole keskus korraldanud, kuid selle asemel toimus 2024. aastal I Kodavere laaulupido, mis tõi kihelkonna kokku; - / ++
- Algupärast teatrilavastust pole keskuse õuele toodud; -
- Keskusel on toimiv koduleht; keskuse näitust on eksponeeritud Pala raamatukogus; ++

Ettepanekud edasisteks tegevusteks (1)

Krista Karro kiri

Kirjutan looduslike pühapaikade nõunikuna, aga samas ka väga suure Kodavere aja- ja kultuuriloo sõbrana. Kahjuks ei saa ma ise reedel kohale tulla, kuid viskaksin edasi mõtlemiseks õhku ühe ettepaneku. Kevadel oli korraks teemaks võimalik looduslike pühapaikade inventuur Kodavere kihelkonnas. Kuna selle valdkonna rahastust nüüd veelgi vähendati, siis ma ei näe, et riigi poolt lähiajal selleks raha tuleb. **Kodavere Pärimuskeskuse eestvedamisel võiks uuel aastal korraldada pärimuse kogumist.** Üks osa sellest tööst, nagu ehk mäletad, on arhiiviallikate uuring, mis on ajamahukas töö ning mille jaoks ilmselgelt raha ei ole, kuid võiksime mõelda mingil kujul veel elus oleva pärimuse kogumist, et koguda kokku seda, mis praegu veel teada on, kuid 5 aasta pärast võib-olla enam ei ole. /.../ Loomulikult olen isiklikult valmis panustama aega, kuid rahaliselt ei ole Muinsuskaitseametil midagi pakkuda. Eks ma seepärast püüan ka mõelda alternatiivsetele võimalustele, kuidas veel täna teada pärimust talletada, juhul kui tulevikus peaks olema vahendeid ka arhiivitööks. Ma arvan, et sellist pärimuse kogumise aktsiooni peaks vedama kohapealne asutus, seepärast jääks üksi minu tahtest ja tööst väheks. Loomulikult võin aidata rahastustaotlust kirjutada, aga ma pole just parim nende allikate väljaotsija.

Ettepanekud edasisteks tegevusteks (2)

Ann Kilgi kiri

Oleks hea kogu maja kasutusele võtta, aga see on vist liiga kallis. Ehk mahub ka ilma selleta midagi juurde panna. Püsinäitusteks pakun välja 2 uut teemat:

Kiri algab kirikust, rahvas algab raamatust (H.Runnel) – stendidel oleks Kodavere kiriku lühiajalugu, kirjas vähemalt need õpetajad, kes koolide asutamist vedasid, ja selle kõrval kihelkonna koolide ajalugu. Väljapanekule saaks lisada kooliraamatuid läbi 170 aasta. Iga valitsuse ajast mõni raamat. Siin on kalendri tegemisel juba ainet kogutud. Koolide kohta on ka filmijuppe olemas. Kiriku orelist on ka vilm. Kirikuõpetajatest ja kirikust on vist Suluste Helgil andmeid kogutud.

Teine teema oleks arheoloogiast. **Raua tootmiskohad kihelkonnas**, lisaks rauatöoga seotud kohanimed, pärimused sellest, sepikojad jne. Ideaalis võiksid väljapanekute koostamisel veidi osaleda ka ajaloo huvilised koolilapsed. Panna kirja nii enda kui esivanemate koolimälestusi, uurida vanu sepikodasid jne. Osalejad noored tunnevad hilem ka huvi ka teiste tehtud asjade vastu. Kuid see õpilaste tegevus sõltub õpetajatest.

Ettepanekud edasisteks tegevusteks (3)

Ann Kilgi kiri (jätk)

Tegevustest rõhutan, et **kodavere keelega peaks igal juhul tegelema**. Mõne aasta pärast on juba hilja. Võiks teha koolilastele kodaverekeelsete luuletuste ja jutukeste lugemise/esitamise võistluse. Kirjutamist on palju tahta aga ehk saaks huvilisi kodavere kiilt lugemagi tuua. Selleks peab vist ikka huviliste laste ring olema. Sii vanainimesse kiäle kuul õli kenä küll, aga nuuri siäl es õle. Sajandivahetusel oli vist rohkem kodaverekiilsid esinemisi üritustel, kui praegu. Võib-olla on see ainult minu tunne, ma ei käi eriti kusagil üritusel ja seepärast ei kuule, et kodavere kiil on ikka veel pido kiil. Internetis olev kodavere-eesti sõnastik on mul oluliselt täiendatud, varsti saab ka selle otsimise programm uuenatud.

Senised välisesinejatega kontserdid ja laagrid on olnud head, eks need ka harjutavad noori majaga.

Need oleksid minu mõtted aruteluks.

Jõudu tegutsemiseks!

Ettepanekud edasisteks tegevusteks (4)

Aitel Käpa kiri

Paar mõtet, mis ma mõttetalgutele kaasa annaks:

- Pala kool on hea meelega valmis olema nõ elav Kodavere pärimuse keskkond. Tähendab see siis seda, et kooli füüsilisse keskkonda näen ma hea meelega lisandumas Kodavere keelseid ja meelseid lahendusi. Täna on meil näiteks kogu koolimenüü Kodavere keeles.
- Õppekava praegusesse formaati väga palju Kodavere kultuuri juurde panna ei kannata. Riiklik õppekava on üsna tihe ja vajab selliselt ka täitmist.
- Võimalus õppekavasse Kodavere kultuuri sisse toomiseks on omaette ainetunnina. Selleks on võimalus nii 1. kui ka 2. kooliastmes (1-6 kl). Seal on meil tunniplaanis see ressurss võtta. Pigem näen seda, kui üks tund esimeses kooliastmes ja võibolla ka üks tund teises kooliastmes. Võibolla ainult üks tund teises kooliastmes... Tähendaks see siis seda, et keegi peaks ette võtma ja koostama ka sellise õppeaine ainekava. Arutasime seda eelmisel nädalal ka korra MIkk Kirikaliga, kes lubas seda mõtet koos Nataliga edasi mõelda. Ma täna koolis sellist isikut pigem ei näe, kes selle aine koostaks ja seda annaks, seega kui seda teed minna, siis vajan abi.

Ettepanekud edasisteks tegevusteks (5)

Laidi Graueni kiri

Direktori loetelule lisan enda poolt:

Proovin meie üritustele alati integreerida Kodavere pärimust. Jõulupeo eeskavas kandis seda rolli õpetaja Marve ja kolmas klass.

Igas kõnes kasutame vähemalt ühte Kodavere lauset või mõttetera.

Mõtlen noortega kaasa ka nende podcasti arendamise teemal.

Fookusteemad edasiste tegevuste aruteluks

- Kodavere keel
- Noorte kaasamine
- Keskuse hoone arendamine
- Väljaanded, näitused, kogumisaktsioonid